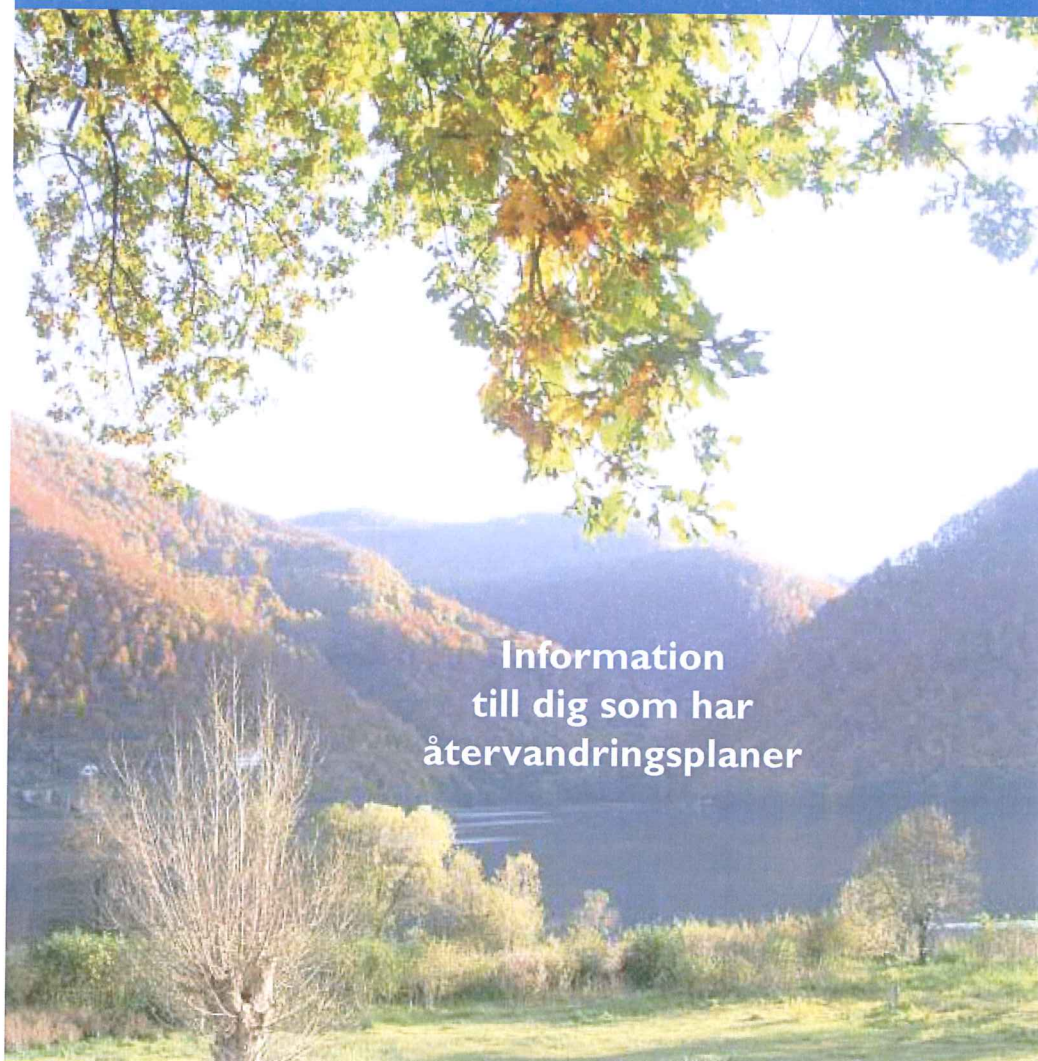

En dag ska jag återvandra

Information
till dig som har
återvandningsplaner

Återvandring till hemlandet

En dröm som för många aldrig blir verklighet. En dröm som förhindrar en att känna sig fullt hemma i det nya hemlandet och som även känns avlägsen och svår att genomföra.

Det är som att ha ena foten i ena landet och den andra i andra landet. Aldrig hitta hem på riktigt. Vissa saker talar för att stanna och andra för att återvandra. Och var ska man börja sin planering? Vem kan hjälpa till? Vad finns det för hjälp i hemlandet?

Känslan av att inte veta och inte kunna bestämma sig skapar frustration och smygande missnöje samt försvårar integration i det nya hemlandet, Sverige. Det är kanske dags att fatta beslut om återvandring även om det slutliga svaret på frågan innebär något helt annat än vad man väntade sig från början.

”Vi pratar mycket om att återvandra och om att vi planerar att göra det. Men vi vet inte när. Barnen vill det. Samtidigt har de fått kompisar här så jag tror att det blir svårast för dem att återvandra.”

Hazena från Mostar

Hur känner jag mig inför återvandringen?

Blandade känslor följer mina tankar om återvandringen. Obeslutsamhet. En dag vill jag absolut återvändra bara för att nästa dag känna att det är omöjligt. Jag längtar så mycket efter mitt land men samtidigt är jag rädd för förändringen i mitt liv.

Obeslutsamhet, ambivalens, orealistiska förhoppningar, depression och irritation är bara några av de vanliga stämningar som präglar återvandrarens känsloliv. Återvandringen är starkt påverkad av historien bakom exil. Har man upplevt krig och katastrof i hemlandet då kan de hemska känslorna fortfarande vara lättväckta när man tänker på sitt gamla hemland. Samtidigt har situationen kanske ändrat sig i hemlandet och då stämmer inte känslorna med verkligheten.

Det är svårt att ta upp dessa frågor med svenska myndigheter då det finns en orealistisk rädsla för att utsättas för tvingande åtgärder. Det gäller att hitta rätt plats där man kan ventilera sina tankar och känslor utan att känna sig rädd eller att krav ställs på en. Återvandningsprojekt som finansieras av kommuner och Migrationsverket kan vara till stor hjälp.

En del av familjen och släkten är här i Sverige och en del är kvar i hemlandet. Vad hör jag själv till?

Sociala nätverk (familj, släkt, arbetskolleger, vänner, grannar) har förändrats under tiden man lever i exil. Det gamla hemlandet blir aldrig detsamma som förr. Många människor man känner är inte kvar. I det nya hemlandet, Sverige, har man skapat nya sociala kontakter. Om man flyttar tillbaka kommer man att sakna sina nya vänner. Vissa har haft svårt att anpassa sig till Sverige och andra har lyckats integreras mycket bra. Det gäller bara att utnyttja alla resurser man kan komma åt för att uppfylla sin dröm.

Återvandringsprocessens olika faser:

Nostalgisk fas - Drömmar och idealisering av det gamla livet i hemlandet. Längtan att en gång återvändra.

Ambivalent fas - För- och nackdelar vägs mot varandra. Realitetsprövning påbörjas genom fakta- och informationssökande.

Beslutfas - Efter beslutet påbörjas aktiv återvandring.

Konfrontations- och reaktionsfas - Återintegration mentalt och praktiskt-ekonomiskt-socialt i hemlandet. Ambivalenta tankar om att ha handlat rätt eller fel jämfört med livet i nya hemlandet.

Bearbetnings- och nyorienteringsfas - En omställning och anpassning till gamla hemlandet har påbörjats. Likaså en integrering av de olika livsperioderna som flykten, livet i Sverige, återvändandet samt accepterandet av det meningsfulla i de val man gjort. De olika faserna och nivåerna flyter in i och överlappar varandra både tids- och innehållsmässigt.

Aktiv återvandring börjar med beslutet

När man fattat beslut gäller det att formulera och skapa struktur i processen. Alla människor utgår ifrån sin egen livssituation. Ålder, familjesituation, utbildning, ekonomisk situation påverkar återvandringsplanerna och strukturen på återvandringen. Individuell planering och återintegrationsaktiviteter ska helst planeras tillsammans med handläggare som arbetar med återvandringsfrågor.

Struktur skapar trygghet:

rita en tidslinje - bygg broar

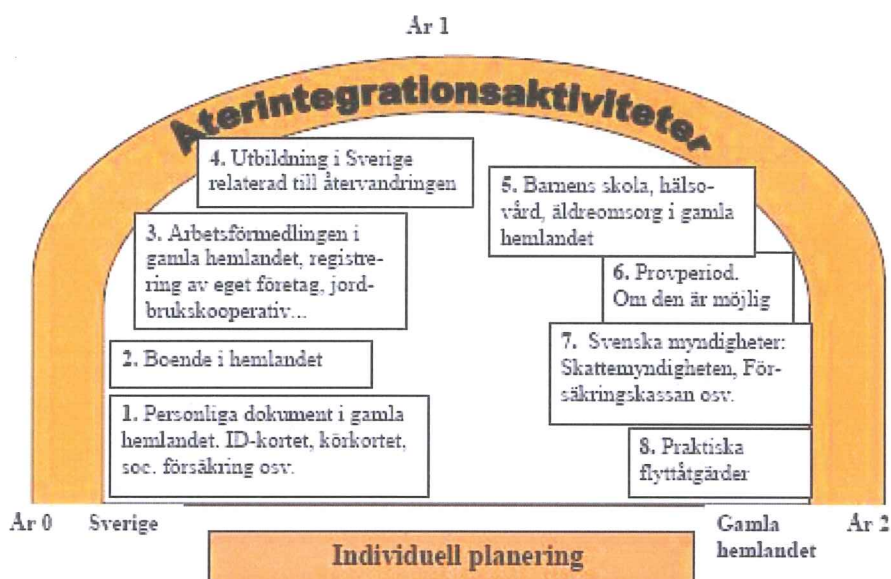
En bra början till planeringen är att rita en **tidslinje**. Det spelar ingen roll om återvandringen ska ta flera månader eller flera år. Det viktigaste är att planeringen passar just mig och min familj och att jag uppfyller de delmål jag satte på vägen efter min bästa möjliga förmåga. Återvandringen ska vara välplanerad och genomföras i lugn takt utan förhastade och ogenomtänkta handlingar. Man ska inte ställa alldeles för stora krav på sig själv. Jag ska tänka på att återvandringen är som att bygga en **bro**. En bro som ska sammanbinda två geografiska platser: det

nya och det gamla hemlandet. Bron byggs i olika faser och man kan få stöd i detta arbete. Varje etapp kan planeras både aktivitetsmässigt och tidsmässigt. Då är det lättare att ha en övergripande bild av återvandringsprocessen. Jag ska alltid veta var jag befinner mig i återvandringsprocessen.

Exempel på återvandringsplanering

Jag har gjort en individuell planering och bestämde mig för en tidslinje som sträcker sig över en tvåårsperiod.

D.v.s. jag vill återvändra till hemlandet inom två år.

Återintegrationsaktiviteter hjälper återvandraren att under hela processen åter rota sig i hemlandet, vara aktiv i samhällsliga frågor, skapa nya sociala nätverk och därefter inte känna sig främmande i sitt lokala samhälle.

Exempel på återintegrationsaktiviteter

Vara medlem i någon förening i hemlandet. Det finns säkert en hel del utbud av föreningsliv i hemlandet. Många föreningar är redan kopplade till landsmän som bor i Sverige.

Studera i hemlandet. Det finns olika program för studentutbyte samt stipendier för att studera utomlands, d.v.s. i hemlandet. Speciellt unga människor behöver skapa nya kontakter med jämnåriga för att trivas i hemlandet.

Praktisera i hemlandet. Praktisera och visa vad du kan. Visa att du är en resurs och återanknyt yrkeskontakter.

Försörjning i hemlandet - vad har jag för alternativ?

Söka arbete i offentlig eller privat sektor. CV och dokumentation om tidigare arbeten ska vara klara att uppvisa för arbetsgivare precis som i Sverige. Anmäla sig på arbetsförmedlingen i hemlandet ska man göra tidigt i återvändningsprocessen för att det tar tid att få koppling till sökta arbeten med tanke på den arbetslöshet som präglar många länder.

Starta eget. Möjligheter till finansiering av eget företag finns i Sverige men även i hemlandet. Det gäller att kontakta rätt organisation som kan koppla återvandraren med de rätta kreditgivarna.

Jordbrukskooperativ. Många som bor i Sverige har erfarenheter av jordbruk redan från sitt hemland. Det kanske finns producentkooperativ verksamhet i lokalsamhället. Om inte kan man vara med och starta en sådan. Man kan även kopplas till befintlig kooperativ verksamhet i hemlandet och vid återvändningstillfället komma in i redan inarbetad verksamhet.

Projektverksamhet. Det finns olika fonder inom svenska- eller EU-myndigheter där man kan söka pengar för att kunna bedriva verksamhet i krigsdrabbade länder. Antingen kan man erbjuda sina tjänster inom projektets verksamhet, vara deltagare i projektet och uppnå önskade mål eller försöka sig på att söka projektpengar själv. Man kan söka som organisation (NGO) men även som enskild finns det möjlighet till finansiering med hjälp av stipendiefonder. Internet är bra hjälpmedel för sökning av dessa ekonomiska medel.

Utbildning och hälsovård i hemlandet

Invandrarföreningar i Sverige, organisationer och myndigheter i Sverige som arbetar med återvandrare samt ambassader och konsulat har möjlighet till bra och exakt information om dessa frågor. Det är alltid bättre att få information via dessa myndigheter och organisationer än att söka information via sina vän-

ner och släktingar. Om man fått fel information har man alltid möjlighet att hänvisa till eller klaga på det. Rättsäkerheten blir bättre och man behöver all trygghet man kan få när man återvandrar och bygger sitt liv i hemlandet ”på nytt”.

Myndigheter och organisationer som arbetar med frivillig återvandring

Återvandringskontoret, Stockholms stad

Trekantsvägen 3

Box 22 049

104 22 STOCKHOLM

Tfn 08 508 33 820. Fax 08 508 33 825

www.stockholm.se/atervandring

www.clrbih.com (för återvandring till Bosnien och Hercegovina)

Migrationsverket

Resebidrag

Förvaltningsenheten

601 70 NORRKÖPING

Tfn 011 15 62 99. Fax 011 15 64 74

resebidrag@migrationsverket.se

Migrationsverket

Migrationsverket kan informera om organisationer i Sverige som arbetar med återvandringsfrågor.

Box 507

169 29 SOLNA

Tfn 08 553 978 59. Fax 08 592 504 05

www.migrationsverket.se

Göteborgs-Initiativet

Brahegatan 5, 415 01 GÖTEBORG

Tfn 031 701 20 80. Fax 031 701 20 99

<http://www.initiativet.nu/>

En dag ska jag återvändra

Broschyren utarbetades inom projektet "Återvandring och återintegration". Projektet finansierades av Migrationsverket och Återvändningskontoret, Stockholms stad. Projektet stödjer sig mot en större satsning som genomförs i Bosnien och Hercegovina och som heter "Program för human återvandring" och som delfinansieras av Återvändningskontoret, Stockholms stad, Europeiska Flyktingfonden och kommuner i Bosnien och Hercegovina.

Programmets syfte är att hjälpa och stödja bosniska flyktingar i Sverige att planera och genomföra sin återvandring. I detta syfte har lokala center, Center för Lokal Utveckling (CLU), byggts upp och invigts på fyra orter i Bosnien-Hercegovina (BiH). Programmet ska betraktas som en möjlig modell för återvändningsarbete även med flykting- och invandrargrupper från andra länder.

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Box 22049, 104 22 Stockholm, Sweden

Tfn 08 508 33 000

www.stockholm.se/utbildning

registrator@utbildning.stockholm.se